

ל	י	ש	כ	ה
ב' 20	בטבת	בדצמבר	תשע"ח	2017
סימוכין:	199/הנ			
טלפון:	03-5266430			

לכבוד
ד"ר חיים כהן – יו"ר
המועצה הלאומית לבריאות העובד
חטיבת הבריאות, משרד הבריאות

הנדון: נייר עמדה בנושא העסקת עובדים במשרדים בקומות תת-קרקעיות

בהמשך לשיבת המועצה לבריאות העובד שהתקיימה בתאריך 21.11.2017 בנושא העסקת עובדים במשרדים בקומות תת-קרקעיות, ובהתאם להמלצתו של ד"ר אשר פרדו, מנהל יחידת המחקר של המוס"ל, להלן עמדת המוסד לבטיחות ולגיהות (מוס"ל).

עמדתנו תתייחס לשתי סוגיות: האחת, ביחס להקצאת מרחב עבודה לעובד/ת והשניה, לתנאי סביבה, בסביבה-פנים מבנית. בסוגית המרחב, נמליץ להוסיף על המופיע בחוק התכנון והבניה, פרמטרים תפקודיים, בדומה לאלה הקיימים בתקן הקנדי. בנוסף, נמליץ להחיל את פקודת הבטיחות ביחס למרתפים גם למשרדים שאינם מוגדרים "מפעל". בסוגית תנאי הסביבה, נמליץ לאמץ תקן הקיים היום במדינת ישראל, אך הוא וולנטרי, לאיורור נאות של חללי עבודה וביניהם גם משרדים- ולהפכו לתקן מחייב בכלל מקומות העבודה-על/תת קרקעיים.

מרחב עבודה משרדי

תקנות תכנון הבנייה 2008 (תקנות התכנון והבניה (בקשה להיתר, תנאים ואגרות), התשס"ח-2008) וסעיפים 3.2.12.1 – 3.2.12.3 בתקנות אלה, מתייחסות למרחב עבודה משרדי. בסעיפים אלה נתונה טבלה על פי מקדמי תפוסה, ונקבע בה 10 מ"ר כשטח לנפש במשרד. מקדמי התפוסה מביאים בחשבון את נחיצות דרכי מוצא והימלטות בעת סכנה. נציין כי סעיף קטן ז' שם מחריג את המרחב במקרה שמתקיימות כל הדרישות האחרות בתקנות כגון מרכיבי דרך המוצא. המלצות אלה, כמו גם המלצות שונות בעולם, אינן מתייחסות ספציפית לקומות תת-קרקעיות, אלא למרחב עבודה משרדי בכלל.

פקודת הבטיחות בעבודה בישראל (פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש) תש"ל-1970) מתייחסת בסעיפים 165-169 לחדרים בקומת מרתף וסמכויות מפקח עבודה בעניין. הפקודה מתייחסת למשרדים העונים להגדרת "מפעל", שם נדרש על פי פקודת הבטיחות, שעבודה בחדר במרתף תאושר ע"י מפקח אזורי בכתב, ויאושר כי החדר מתאים ליעודו מבחינת הבטיחות והגיהות בעבודה. התקנה מתייחסת לאספקטים של תאורה, אוורור, גובה ואפשרות המלטות במקרה של דלקה. כמו כן, התקנה כאמור מתייחסת לענייני גיהות (כגון, כימיה ורעש). בשל העובדה כי פקודה זו אינה נוגעת למקומות שאינם מוגדרים כמפעל בפועל, סמכות המפקח אינה תופסת במשרדים שאינם מפעל.

התקן של מדינת קנדה מסווג שטחי משרד ב-6 קטגוריות שטח לעובד, על פי תיאור תפקיד או פעילות בחלל המשרד, מעמד מנהלי ומשך השהות בעמדת העבודה (Government of Canada, Workplace 2.0 Fit-up Standards, Public Works and Government Services Canada, August 2012). גם בתקן זה, כמו בתקנות התכנון והבניה בארץ, אין התייחסות נפרדת לקומה תת-קרקעית. סקרים בארה"ב מצביעים על מרחבים משרדיים בעלי שטח של 5.5 – 14 מ"ר לעמדת עבודה, אך לא נמצאה קביעה רגולטורית בנדון. ערכים בין 4.5 – 28 מ"ר לעמדת עבודה משרדית ועובד מופיעים גם במקור ספרותי בריטי מנחה לאדריכלים.

נבחר כי הקצאת שטח קטן יותר לעובד עלולה, כתלות בסוג המשרד וצרכיו, לגרום לצפיפות, שתפגע ביכולת המוצא וההימלטות במקרה חירום. לאור זאת, אנו ממליצים כי השטח, המופיע בחוק בתכנון והבניה, ייחשב כשטח מינימלי תוך שקילת שטח גדול יותר, כתלות בסוג הפעילות ומשך השהייה של העובד בעמדה, בהתאם לקטגוריות המפורטות בתקן הקנדי.

עקב תנאים סביבתיים, שעלולים להיות נחותים באיכותם במרתף בהשוואה לקומות על-קרקעיות נמליץ על החלת פקודת הבטיחות בעבודה המתייחסות לחדרים בקומת מרתף, גם על משרדים, שאינם מפעלים.

איכות סביבה פנים-מבנית

תקני איכות סביבה נועדו בד"כ עבור הציבור הרחב ולא עבור עובדים. קיימים תקנים לאיכות הסביבה החיצונית ב"חוק אוויר נקי" של המשרד להגנת הסביבה בישראל, אולם הוא אינו מוסמך ורשאי לאכוף אותם במקומות עבודה הנתונים לסמכות ורגולציה של משרד העבודה והרווחה.

אין עדיין קובץ תקנים המתאים לאיכות סביבה פנים-מבנית משרדית ומקיף את כל הקטגוריות לעיל, למעט "ניצני" תקנים הכוללים תקנים מומלצים למספר קטן של גורמים כימיים, פיסיקליים וביולוגיים. תקנים אלה הם לרוב וולונטריים ואינם מבחינים בין קומות מבנה על-קרקעיות לתת-קרקעיות.

המקור הרלוונטי ביותר להנחיות לאיכות אוויר פנים-מבנית בארץ הוא תקן מס' 6210 של מכון התקנים הישראלי. תקן זה אימץ את התקן של החברה האמריקאית של מהנדסי חימום, קירור ומיזוג אוויר (ASHRAE). התקן מנחה, בין השאר, לאיוורור נאות של חללי עבודה וביניהם גם משרדים. האיוורור מבוסס על החדרת אוויר חיצוני (מטופל או בלתי מטופל) לחלל בו שוהים העובדים כך שכל עובד יקבל אוויר חיצוני טרי בקצב מסויים. קצב האיוורור של חלל העבודה, כהמלצת מינימום, נקבע (על פי נוסחה) בהתאם למספר העובדים בחלל ולכל מטר מרובע של שטח חלל עבודה ועל כן תלוי גם בשטח החלל.

לאור זאת, עמדת המוסד לבטיחות ולגיהות:

1. **לאמץ את תקן 6210 הקיים היום במדינת ישראל, כתקן מחייב, לאיוורור נאות של חללי עבודה וביניהם גם משרדים.**
2. **לאמץ תקן זה בכלל מקומות העבודה המשרדיים, לרבות למשרדים שאינם ממוקמים בקומות תת קרקעיות.**

נשמח לעמוד לרשותך בכל שאלה.

בברכה, אורנית

ד"ר אורנית רז, מנכ"ל
המוסד לבטיחות ולגיהות

טלפון: 03-5266430 053-6336682

דוא"ל Ornit@osh.org.il | www.osh.org.il

העתק:

יו"ר המוס"ל- נתנאל איזק
מנכ"ל משרד העבודה- ד"ר אביגדור קפלן
מ"מ מפע"ר-אריק שמילוביץ